

Ochrona własności intelektualnej

Dr Anna Pawlukȯc

WSM w Warszawie, rok akademicki 2015/2016
semestr letni

USTAWY:

1. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych
2. Prawo własności przemysłowej z dnia 30 czerwca 2000r.
3. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 16 kwietnia 1993r.

PODREČZNIKI:

- Prawo własności intelektualnej, Wyd. Lexis Nexis, red. Sieńczyło-Chlabicz Joanna, Warszawa 2011
- J.Barta, R.Markiewicz, Prawo autorskie, Wyd. Wolters Kluwer
- M. Poźniak-Niedzielska, J. Szczotka, M. Mozgawa, Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu
- Prawo własności intelektualnej, red. Mariusz Załucki, wyd. Diffin**
- Prawo własności przemysłowej, Nowińska Ewa, Promińska Urszula, du Vall Michał, Lexis Nexis

Własności intelektualna – zagadnienia wstępne

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA (*intellectual property, IP*):

- ✓ kojarzona jest na ogół z wytworami stanowiącymi wynik twórczości literackiej, naukowej, artystycznej czy wynalazczej oraz ochroną, jaką na wzór prawa własności przyznaje się uprawnionym
- ✓ związana z prawem cywilnym (gdzie przede wszystkim regulowane są stosunki prawne o doniosłości majątkowej i związane z nimi stosunki niemajątkowe)
- ✓ nazywana także:
  - *prawem na dobrach niematerialnych* (choć to raczej już stare określenie) albo
  - *dobrami niematerialnymi o charakterze intelektualnym*

Własności intelektualna – zagadnienia wstępne c.d.

- ✓ pierwszy raz użyto tego terminu w nazwie Konwencji Sztokholmskiej z 1967r. o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (*World Intellectual Property Organisation – WIPO*)
- ✓ określenie zbiorcze dla takich terminów jak: własność literacka, własność artystyczna, własność przemysłowa
- ✓ prawo własności intelektualnej zawiera w sobie normy z prawa prywatnego jak i publicznego
- ✓ obowiązujące prawo traktuje dobra intelektualne jako dobra osobiste korzystające z ochrony na zasadach ogólnych (np. przewidzianej w Kodeksie cywilnym) niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach

K

O

D

E

K

S

Z

Y

W

L

N

Y

Art. 23. Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24. § 1. ⁽⁸⁾ Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

Własności intelektualna – zagadnienia wstępne c.d.

- ✓ przedmiot prawa własności intelektualnej dotyczy dóbr niematerialnych stanowiących wytwór umysłu ludzkiego oraz ma charakter dynamiczny
- ✓ w sensie przedmiotowym termin własność intelektualna oznacza zespół przepisów regulujących powstanie, treść, zmianę, ustanie i ochronę praw podmiotowych do dóbr niematerialnych
- ✓ w sensie podmiotowym występuje w odniesieniu do uprawnień wynikających z prawa przedmiotowego, a przysługujących danemu podmiotowi
- ✓ katalog dóbr intelektualnych ma charakter otwarty

Własności intelektualna – struktura wewnętrzna

1. Prawo własności literackiej, artystycznej i naukowej:

- ✓ prawo autorskie
- ✓ prawa pokrewne
- ✓ ochrona baz danych

2. Prawo własności przemysłowej:

- ✓ prawo projektów wynalazczych obejmujące:
  - prawo patentowe
  - prawo wzorów przemysłowych
  - prawo wzorów użytkowych
  - prawo topografii układów scalonych
- ✓ prawo oznaczeń odróżniających obejmujące:
  - prawo znaków towarowych
  - prawo oznaczeń geograficznych

Własności intelektualna – struktura wewnętrzna c.d.

3. Prawo (zwalczania nieuczciwej) konkurencji obejmujące:

- ✓ ochronę prawną w relacjach *business-to-business*
- ✓ ochronę prawną w relacjach *business-to-consumer*

4. Należy wspomnieć, że w ramach własności intelektualnej chronione są również odmiany roślin (na podstawie ustawy z dnia 23.06.2003r. O ochronie prawnej odmian roślin).

Modele ochrony dóbr intelektualnych

Na gruncie obowiązującego ustawodawstwa możemy wyróżnić co najmniej dwa modele ochrony:

- ✓ Ochrona autorskoprawna (powstaje samoczynnie na skutek stworzenia konkretnego utworu, bez potrzeby dokonywania rejestracji)
- ✓ Ochrona patentowa (ma podstawę w decyzji organu państwowego, w której organ ten udziela ochrony – patentu, prawa ochronnego, prawa z rejestracji)

(dobra intelektualne prawo traktuje jako dobra osobiste – a więc niezależnie od ww. ochrony korzystają one również z ochrony na zasadach ogólnych (np. z k.c.)

Główne funkcje ochrony prawnej własności intelektualnej

Według powszechnie przyjętego poglądu, poszanowanie i przestrzeganie praw własności intelektualnej prowadzi do rozwoju społeczeństwa, bowiem mobilizuje twórców do tworzenia i unowocześniania swoich dzieł.

Ochrona prawna własności intelektualnej jest niezbędna i realizuje ważne funkcje w społeczeństwie:

- ✓ Funkcję własnościową
- ✓ Funkcję monopolizującą
- ✓ Funkcję wynagradzającą

(prawa majątkowe wynikające z przepisów prawa własności intelektualnej mają charakter okresowy NATOMIAST czasowemu ograniczeniu nie podlega ochrona interesów osobistych twórcy – ma charakter trwały)

Źródła prawa własności intelektualnej - krajowe

- 1) Krajowe źródła prawa własności intelektualnej:
  - ☐ Konstytucja RP (art. 21 i art. 64 Konstytucji odnoszą się do pojęcia własności w szerokim znaczeniu)
  - ☐ Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 04.07.1994r.
  - ☐ Ustawa prawo własności przemysłowej z dnia 30.06.2000r.
  - ☐ Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 16.04.1993r.
  - ☐ Ustawa o rzecznikach patentowych z dnia 11.04.2001r.
  - ☐ Ustawa o ochronie baz danych z dnia 27.07.2001r.
  - ☐ Ustawa o ochronie prawnej odmian roślin z dnia 26.06.2003r.
  - ☐ Ustawa o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych z dnia 17.12.2004r.
  - ☐ Ustawa o wyrobie napojów spirytusowych oraz o rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych z dnia 18.10.2006r.
  - ☐ Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16.02.2007r.
  - ☐ Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym z dnia 23.08.2007r.

Źródła prawa własności intelektualnej - międzynarodowe

Poza wskazanymi przepisami prawa krajowego coraz większą rolę odgrywają źródła prawa międzynarodowego oraz prawo wspólnotowe. W ramach Unii Europejskiej bardzo istotnym źródłem prawa są rozporządzenia oraz dyrektywy wydawane w ramach prawa wspólnotowego.

Wszystkie te źródła prawa można podzielić na dwie zasadnicze grupy:

1. Przepisy ustanawiające minimalny poziom ochrony pomiędzy poszczególnymi krajami; do nich należy m.in.:

- Konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej z dnia 20.03.1883r.
- Konwencja berneńska o ochronie dzieł literackich i artystycznych z dnia 09.09.1886r. Orz obowiązujący obecnie Akt Paryski z dnia 24.07.1971r.
- Porozumienie w sprawie handlowych aspektów prawa własności intelektualnej (TRIAS), załącznik do umowy ustanawiającej światową organizację handlu (Dz. U. z 1966 r. nr 32 poz. 143).

Źródła prawa własności intelektualnej – międzynarodowe c.d.

2. Przepisy zmierzające do stworzenia ponadnarodowych instytucji umożliwiających uzyskanie w jednym postępowaniu prawa wyłącznego w kilku krajach; do nich należą m.in.:

- Porozumienie Madryckie o międzynarodowej rejestracji znaków (dz. U. z 1993 r. nr 116 poz. 514) i protokół do tego porozumienia (dz. U. z 2003 r. nr 13 poz. 129),
- Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Dz. U. z 2004 r. nr 79 poz. 737),
- Rozporządzenie nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz. Urz. WE L 11 z 14.01.1994 r.)

Zakres przedmiotowy prawa autorskiego

Przedmiot prawa autorskiego:

- ✓ Utwór – podstawowy przedmiot prawa autorskiego
- ✓ Problemy praktyczne związane z kwalifikacją wytworu intelektualnego jako utworu
- ✓ Szczególne postaci przedmiotu prawa autorskiego
- ✓ Wyłączenia wybranych kategorii wytworów intelektu spod prawa autorskiego

Przedmiot prawa autorskiego

Art. 1. Ustawy prawo autorskie i prawa pokrewne

1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

2. W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);

2) plastyczne;

3) fotograficzne;

4) lutnicze;

5) wzornictwa przemysłowego;

6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;

7) muzyczne i słowno-muzyczne;

8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;

9) audiowizualne (w tym filmowe).

2¹. Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

3. Utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, chociażby miał postać nieukończoną.

4. Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności.

Przedmiot prawa autorskiego – c.d.

Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (UTWÓR)

Przedmiot prawa autorskiego – c.d.

W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);
- 2) plastyczne;
- 3) fotograficzne;
- 4) lutnicze;
- 5) wzornictwa przemysłowego;
- 6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;
- 7) muzyczne i słowno-muzyczne;
- 8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;
- 9) audiowizualne (w tym filmowe).

Przedmiot prawa autorskiego – c.d.

- ✓ Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.
- ✓ Utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, chociażby miał postać nieukończoną.
- ✓ Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności.

Problemy praktyczne związane z kwalifikacją wytworu intelektualnego jako utworu

Przy rozstrzygnięciu kwestii, czy dany rezultat prac korzysta z autorskoprawnej ochrony (a więc czy stanowi utwór w rozumieniu ustawy), wobec nieostrych ustawowych wskazówek, ważną rolę odgrywają orzeczenia sądowe.

Na gruncie obecnej ustawy sformułowane zostały 4 główne tezy – oczywiście wyznaczone przez orzecznictwo:

1. przeciwstawieniem działalności technicznej jest taka działalność mająca na celu osiągnięcie określonego rezultatu, którego co najmniej niektóre elementy nie mogą być w całości przewidziane, jako że są pozostawione osobistemu ujęciu (interpretacji, wizji) wykonującego ten rezultat. W wypadku działania twórczego mamy do czynienia z sytuacją, w której niezależnie od pewnych wymogów z góry postawionych twórcy i których spełnienie ma znaczenie dla uznania, czy obowiązek został wykonany należycie, w ostatecznym rezultacie zawarte są elementy, których kształt zależy od osobistego ujęcia i jedynie w tym zakresie można mówić o twórczości”.
(wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 lipca 1995 r., sygn. akt I ACr 453/95)

Problemy praktyczne związane z kwalifikacją wytworu intelektualnego jako utworu – c.d.

2. Przesłanka indywidualności utworu jest spełniona wtedy, gdy elementy jego formy i/lub treści nie są w pełni wyznaczone przez uprzednio dane elementy należące do domeny publicznej. Innymi słowy oznacza to, iż przy kształtowaniu formy i/lub treści utworu jego twórca wykorzystał obszar swobody w wyborze i uporządkowaniu składników utworu (wyrok SA w Krakowie z dnia 5.07.1997, sygn. akt I ACa 477/97)
3. Wymaganie przejawu działalności twórczej określa się często mianem „oryginalności”, a wymaganie indywidualnego charakteru - terminem "indywidualność", łącznie zaś terminem „twórczość”. Twórczość - tak rozumiana - jest zawsze przejawem indywidualnego ujęcia i w następstwie tego prowadzi do powstania rezultatu niepowtarzalnego i to bez względu na to, jaki jest rozmiar oryginalności rezultatu oraz jaka jest jego użyteczność lub wartość. Nie są przejawem indywidualnego ujęcia rozwiązania rutynowe, stosowane w podobnych sytuacjach, w szczególności wynikające z przyjętych w danej sytuacji reguł postępowania. Indywidualnym ujęciem może być swoista kombinacja zastosowania tych reguł, podporządkowana oryginalnej koncepcji całości. (Wyrok SN z dnia 15.11.2002r., II CKN 1289/00, OSNC 2004, nr 3, poz. 4)

Problemy praktyczne związane z kwalifikacją wytworu intelektualnego jako utworu – c.d.

4. Wymaganie nowości nie jest niezbędną cechą twórczości jako przejawu intelektualnej działalności człowieka. Utworem w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych może być kompilacja wykorzystująca dane powszechnie dostępne pod warunkiem, że ich wybór, segregacja i sposób przedstawienia ma znamiona oryginalności i indywidualności.

(Wyrok SN z dnia 25 stycznia 2006 r., sygn. akt I CK 281/05)

Opracowanie cudzego utworu – jako przedmiot prawa autorskiego

Art. 2. 1. Opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie, przeróbka, adaptacja, jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego.

2. Rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego (prawo zależne), chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły. W przypadku baz danych spełniających cechy utworu zezwolenie twórcy jest konieczne także na sporządzenie opracowania.

3. Twórca utworu pierwotnego może cofnąć zezwolenie, jeżeli w ciągu pięciu lat od jego udzielenia opracowanie nie zostało rozpowszechnione. Wypłacone twórcy wynagrodzenie nie podlega zwrotowi.

4. Za opracowanie nie uważa się utworu, który powstał w wyniku inspiracji cudzym utworem.

5. Na egzemplarzach opracowania należy wymienić twórcę i tytuł utworu pierwotnego.

Opracowanie cudzego utworu – jako przedmiot prawa autorskiego c.d.

Na gruncie art. 2 zasadne jest wyróżnienie trzech kategorii utworów:

- a) w pełni samoistnych nieinspirowanych cudzym dziełem,
- b) samoistnych, ale inspirowanych,
- c) niesamoistnych, w tym opracowań.

Utwory w pełni samoistne, nieinspirowane, także nie powstają w próżni intelektualnej, ich autor czerpie z dotychczasowego dorobku naukowego lub artystycznego, ale nie nawiązuje wprost do żadnego konkretnego dzieła.

Utwory inspirowane są dziełami, które powstały w wyniku pobudki dostarczonej przez inny utwór, co można stwierdzić, zapoznając się z utworem inspirującym. Związek z cudzym utworem może się przejawiać silniej lub słabiej, w różnych elementach utworu inspirowanego, ale musi być dostrzegalny.

Opracowania, zwane także „dziełami z drugiej ręki”, pozostają w tak ścisłym związku z przynajmniej niektórymi elementami utworu wcześniejszego, że ich rozpowszechnianie zawsze wkracza w sferę osobistych i majątkowych praw twórcy utworu pierwotnego.

Czasem celowe jest także wyróżnienie, obok kategorii dzieł zależnych, dzieł z zapożyczeniami, które nie mogą być zakwalifikowane ani do dzieł samoistnych, ani do zależnych. Chodzi o takie utwory, w których przytoczono całe cudze dzieło lub jego fragmenty w rozmiarach nieuzasadniających zastosowania przepisów o dozwolonym cytacie, a z drugiej strony brak jest podstaw do przyjęcia opracowania cudzego utworu.

Opracowanie cudzego utworu – jako przedmiot prawa autorskiego c.d.

Twórca opracowania nie nabywa żadnych praw autorskich do oryginału. Niemniej zgodnie z tezą SN zawartą w orzeczeniu z dnia 29 października 1985 r., I CR 312/85, OSNC 1986, nr 10, poz. 159, z glosą J. Serdy, OSP 1987, z. 7–8, poz. 133, tłumacz jest uprawniony do domagania się respektowania tej postaci dzieła, która pochodzi od twórcy i która jest zawarta w tłumaczeniu.

Pozwany w tej sprawie wybrał z tłumaczenia dowolne fragmenty i dokonał zmian postaci dzieła, co w jego przekonaniu było dozwolone, skoro prawa majątkowe do oryginału wygasły. Sąd stanął jednak na stanowisku, że naruszenie w tym przypadku integralności dzieła podstawowego w postaci tłumaczenia stanowi jednocześnie naruszenie integralności tłumaczenia, tłumaczenie bowiem nie może istnieć niezależnie od dzieła pierwotnego.

Opracowanie cudzego utworu – jako przedmiot prawa autorskiego c.d.

Prawo do opracowania określane jest mianem prawa zależnego z tego powodu, że wykonywanie niektórych uprawnień majątkowych do opracowania zależy od zezwolenia twórcy macierzystego.

Jak stwierdził SN w wyroku z dnia 13 stycznia 2006 r., III CSK 40/05, Wokanda 2006, nr 6, poz. 6, brak prawa pierwotnego, czy to z uwagi na niewykazywanie przez opracowane elementy istotnych cech utworu, czy to z uwagi na wyłączenie ochrony prawa autorskiego z mocy art. 4 musi skutkować przyznaniem osobie dokonującej opracowania tych elementów ochrony przewidzianej dla utworu pierwotnego.

Szczególne postaci przedmiotu prawa autorskiego

Art. 3. Zbiory, antologie, wybory, bazy danych spełniające cechy utworu są przedmiotem prawa autorskiego, nawet jeżeli zawierają niechronione materiały, o ile przyjęty w nich dobór, układ lub zestawienie ma twórczy charakter, bez uszczerbku dla praw do wykorzystanych utworów.

Warunkiem uznania zbioru materiałów za przedmiot prawa jest – zgodnie z ogólnymi założeniami ustawy o prawie autorskim – twórczy charakter pracy, przejawiający się w zakresie doboru, układu lub zestawienia materiałów.

Szczególne postaci przedmiotu prawa autorskiego c.d.

Warto odnotować, że w orzeczeniu NSA z dnia 9 marca 2000 r., I SA/Wr 1000/99, ONSA 2001, nr 2, poz. 86, dotyczącym **komputerowej bazy danych w postaci informacji o klientach i ich adresach** stwierdzono, iż „dzieło (...) musi reprezentować co najmniej pewien minimalny poziom twórczości. Dzieło polegające na alfabetycznej aranżacji nazwisk, adresów i numerów telefonicznych jest pozbawione oryginalności. W wyborze danych nie przejawia się choćby znikoma iskra twórcza. Sporządzenie alfabetycznych spisów abonentów jest powszechnie praktykowane. Jest ono nie tylko pozbawione oryginalności, lecz wręcz praktycznie nieuchronne”. Jak można zauważyć, w powołanym wyroku przyjęto zatem, iż taka baza (mylnie przez sąd traktowana jako program komputerowy) nie stanowi utworu ze względu na brak cechy twórczości o indywidualnym charakterze.

Orzeczenie to jest charakterystyczne poza tym także z tego powodu, że powołano się w nim wprost na słynny wyrok amerykańskiego Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 1991 r. w sprawie *Feist Publications, Inc. v. Rural Telephone Service Company, Inc.* NSA zaznaczył: „Powyższe stanowisko zostało wprawdzie wyrażone na gruncie przepisów Stanów Zjednoczonych Ameryki, niemniej jednak należy je uznać za uniwersalne, znajdujące zastosowanie również na gruncie prawa polskiego (...)”.

Szczególne postaci przedmiotu prawa autorskiego c.d.

Warto wspomnieć, iż szczególne trudności pojawiają się w praktyce przy badaniu istnienia cechy twórczości **słowników**.

Może się ona przejawiać przede wszystkim w doborze elementów (haseł wyjściowych) i w określeniu odpowiedników haseł wyjściowych.

Rozpatrując dobór haseł wyjściowych w słowniku, należy na wstępie stwierdzić, iż – zgodnie z generalnymi regułami – nie stanowi utworu takie zestawienie słów (haseł), które jest zbiorem wszystkich dostępnych elementów z określonym przedmiotem czy zadaniem; trudno też mówić o utworze, gdy selekcja dokonywana jest według kryterium wykluczającego swobodę wyboru (*Komentarz do ustawy pr.aut., red. J.Barta, R.Markiewicz*)

W orzeczeniu SA w Krakowie z dnia 29 października 1997 r., I ACa 477/97, LEX nr 533708, przyjęto analogiczne rozumowanie, uznając, że brak miejsca na ochronę z tytułu prawa autorskiego, gdyż wykazy są „zbiorami pełnymi, nie występuje zatem żaden wybór elementów, a ich uporządkowanie opiera się na rutynowym, pozbawionym oryginalności, kryterium chronologii”.

Wyłączenia – art. 4

Art. 4. Nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego:

- 1) akty normatywne lub ich urzędowe projekty;
- 2) urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole;
- 3) opublikowane opisy patentowe lub ochronne;
- 4) proste informacje prasowe.

Podmioty praw autorskich

- ✓ **Podmioty praw autorskich**
  - ✓ Twórca
  - ✓ Współtwórca
  - ✓ Twórczość pracownicza
  - ✓ Następcy prawni
  - ✓ Dzieła osierocone
  - ✓ Inne podmioty praw autorskich

Podmioty praw autorskich

TWÓRCA – art. 8

(ważne – twórcą może być tylko osoba fizyczna)

Art. 8. 1. Prawo autorskie przysługuje **twórcy**, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

2. Domniemywa się, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniono na egzemplarzach utworu lub której autorstwo podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu.

3. Dopóki twórca nie ujawnił swojego autorstwa, w wykonywaniu prawa autorskiego zastępuje go producent lub wydawca, a w razie ich braku - właściwa organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Podmioty praw autorskich - cd

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 7 listopada 2007 r., I ACa 800/07

Artykuł 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych konstytuuje podstawową zasadę, w myśl której prawo autorskie powstaje w sposób pierwotny na rzecz twórcy. Odejście od tej zasady wymaga szczególnego przepisu ustawy. Nabycie praw autorskich przez twórcę następuje ex lege wraz ze stworzeniem utworu i jest rezultatem nie aktu prawnego, lecz aktu realnego, określonych czynności faktycznych, psychologicznych.

Podmioty praw autorskich – c.d.

WSPÓŁTWÓRCA

- Art. 9.** 1. Współtwórcom przysługuje prawo autorskie wspólnie. Domniemywa się, że wielkości udziałów są równe. Każdy ze współtwórców może żądać określenia wielkości udziałów przez sąd, na podstawie wkładów pracy twórczej.
2. Każdy ze współtwórców może wykonywać prawo autorskie do swojej części utworu mającej samodzielne znaczenie, bez uszczerbku dla praw pozostałych współtwórców.
3. Do wykonywania prawa autorskiego do całości utworu potrzebna jest zgoda wszystkich współtwórców. W przypadku braku takiej zgody każdy ze współtwórców może żądać rozstrzygnięcia przez sąd, który orzeka uwzględniając interesy wszystkich współtwórców.
4. Każdy ze współtwórców może dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia prawa autorskiego do całości utworu. Uzyskane świadczenie przypada wszystkim współtwórcom, stosownie do wielkości ich udziałów.
5. Do autorskich praw majątkowych przysługujących współtwórcom stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego o współwłasności w częściach ułamkowych.

Podmioty praw autorskich – c.d.

TWÓRCZOŚĆ PRACOWNICZA

Art. 12. 1. Jeżeli ustawa lub umowa o pracę nie stanowią inaczej, pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.

2. Jeżeli pracodawca, w okresie dwóch lat od daty przyjęcia utworu, nie przystąpi do rozpowszechniania utworu przewidzianego w umowie o pracę do rozpowszechniania, twórca może wyznaczyć pracodawcy na piśmie odpowiedni termin na rozpowszechnienie utworu z tym skutkiem, że po jego bezskutecznym upływie prawa uzyskane przez pracodawcę wraz z własnością przedmiotu, na którym utwór utrwalono, powracają do twórcy, chyba że umowa stanowi inaczej. Strony mogą określić inny termin na przystąpienie do rozpowszechniania utworu.

3. Jeżeli umowa o pracę nie stanowi inaczej, z chwilą przyjęcia utworu pracodawca nabywa własność przedmiotu, na którym utwór utrwalono.

Podmioty praw autorskich – c.d.

„Jeżeli wykonywanie obowiązków ze stosunków pracy ma polegać na działalności twórczej pracownika, od woli stron zależy, do kogo należeć będą autorskie prawa majątkowe. Nieokreślenie w umowie o pracę właściciela tych praw powoduje, że w granicach wynikających z umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron autorskie prawa majątkowe do tych utworów nabywa pracodawca z chwilą ich przyjęcia (art. 12 ust. 1 pr. aut.)”; tezę tę znajdujemy w wyroku SN – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 czerwca 1998 r., I PKN 196/98, OSP 1999, z. 11, poz. 207, s. 577,

Podmioty praw autorskich – c.d.

Dużo korzystniejsze warunki zostały przyjęte dla twórców utworów naukowych w ramach wykonywania obowiązków ze stosunku pracy w instytucji naukowej– art. 14.

Art. 14 ma charakter szczególny w odniesieniu do regulacji zawartej w art. 12.

Podmioty praw autorskich – c.d.

Art. 14. 1. Jeżeli w umowie o pracę nie postanowiono inaczej, instytucji naukowej przysługuje pierwszeństwo opublikowania utworu naukowego pracownika, który stworzył ten utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy. Twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia. Pierwszeństwo opublikowania wygasa, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dostarczenia utworu nie zawarto z twórcą umowy o wydanie utworu albo jeżeli w okresie dwóch lat od daty jego przyjęcia utwór nie został opublikowany.

2. Instytucja naukowa może, bez odrębnego wynagrodzenia, korzystać z materiału naukowego zawartego w utworze, o którym mowa w ust. 1, oraz udostępniać ten utwór osobom trzecim, jeżeli to wynika z uzgodnionego przeznaczenia utworu lub zostało postanowione w umowie.

Ochrona praw autorskich

Powstanie ochrony w prawie autorskim

- dla praw autorskich i pokrewnych – ochrona powstaje zasadniczo jednocześnie z powstaniem chronionego przedmiotu, tj. zaistnieniem ustawowych przesłanek stanowiących elementy definicji danego rozwiązania podlegającego ochronie, niezależnie od spełnienia jakichś formalności.

Przykład: na skutek czynności faktycznych – dochodzi do stworzenia utworu i w tym momencie twórca nabywa w sposób pierwotny (z mocy ustawy) ochronne prawo podmiotowe. Moment powstania praw majątkowych i osobistych jest ten sam.

Ochrona praw autorskich

art. 1 – dla stworzenia utworu wymaga jego **ustalenia**, przez co rozumie się jego uzewnętrznienie w sposób umożliwiający odbiór przez osoby trzecie (nie musi być na materialnym nośniku – wystarczy np. wygłoszenie referatu, o ile wcześniej był tylko w świadomości autora)

Co do zasady prawo autorskie powstaje w sposób pierwotny.

Wyjątki:

- 1) utwór zbiorowy – art. 11 – w sposób pierwotny ale nie na rzecz twórcy prawa majątkowe,
- 2) art. 12 utwór pracowniczy – prawo na rzecz pracownika najpierw, później pracodawca może je nabyć z chwilą przyjęcia utworu,
- 3) utwór audiowizualny – producent – art. 70 (nabycie pierwotne ale na rzecz innego podmiotu)

- trochę inaczej przedstawia się kwestia prawa do wynagrodzenia za korzystanie z utworu z art. 17. Jest to uprawnienie o charakterze względnym aktualizujące się w razie rozporządzenia prawem przez uprawnionego, to nie powstaje ono ex lege tylko w drodze czynności prawnej podmiotu uprawnionego.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

**Prawo na rzecz twórcy istnieje niezależnie od tego, czy zostały spełnione jakiegokolwiek formalności (nie licząc art.1)
Ochrona powstaje z mocy prawa – ipso iure – niejako automatycznie w momencie stworzenia utworu. Nie jest konieczne umieszczenie C „copyright”.**

Należy pamiętać o przepisie art. 52 ust.pr.aut.

Art. 52. 1. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, przeniesienie własności egzemplarza utworu nie powoduje przejścia autorskich praw majątkowych do utworu.

2. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, przejście autorskich praw majątkowych nie powoduje przeniesienia na nabywcę własności egzemplarza utworu.

3. Nabywca oryginału utworu jest obowiązany udostępnić go twórcy w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do wykonywania prawa autorskiego. Nabywca oryginału może jednak domagać się od twórcy odpowiedniego zabezpieczenia oraz wynagrodzenia za korzystanie.

Zdarzyć się może, że wraz z płytą CD nabywa się uprawnienie w postaci licencji – program komputerowy, np. na 4 komputery)

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Mamy do czynienia z wielością podstaw normatywnych do wykorzystania przy dochodzeniu ochrony:

- a) Ochrona z ustawy prawo autorskie
- b) Ochrona z Kodeksu cywilnego (art. 23, 24, 43)

- ✓ Dopuszczalna jest taka sytuacja, że z jakichś powodów efekt twórczości nie jest uznany za utwór (wyłączona ochrona prawa autorskiego) ale będzie korzystał wtedy z ochrony k.c. jako wytwór intelektu będący dobrem osobistym.
- ✓ Systemy te (k.c., pr.aut.) są niezależne – skuteczność ochrony dóbr osobistych nie zależy od wyczerpania roszczeń z pr.aut.
- ✓ W literaturze podkreśla się, że dopuszczalne jest skumulowanie podstaw ochrony.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Prawa autorskie mają dualistyczną naturę:

- 1) prawa osobiste oraz
- 2) prawa majątkowe

1) osobiste: ochrona szczególnej więzi twórcy i utworu, dotyczą sfery nieekonomicznej. Są tak ściśle z twórcą związane, że nie mogą zostać przeniesione czy zrzeczone na inny podmiot (art. 16)

Dopuszczalne są czynności polegające na zrzeczeniu się przez uprawnionego wykonywania niektórych przysługujących mu praw osobistych na rzecz osób trzecich - w tym przedsiębiorców. Nie powoduje to przeniesienia uprawnień osobistych na inny podmiot, a tym samym nie narusza to zasady ich niezbywalności.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Prawa osobiste przysługują osobie fizycznej w celu ochrony jej dóbr osobistych. Są to prawa niemajątkowe tak ściśle związane z podmiotem, że razem z nim powstają i nie mogą przechodzić na inne osoby.

Art. 16. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo

do:1) autorstwa utworu;

2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;

3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;

4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;

5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Prawa majątkowe – nie dotyczy ich zakaz zbywania, można nimi rozporządzać, dziedziczone są na zasadach ogólnych:

- ✓ służą ochronie interesów ekonomicznych twórcy, dlatego ustawodawca szeroko uwzględnia możliwość odpłatnego udzielenia licencji (licencjodawca też korzysta ze sfery praw autorskich – ale w zakresie określonym umową).
- ✓ twórca ma prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu przez osoby trzecie (wynagrodzenie – nie erga omnes – ale roszczenie w razie powstania stosunku obligacyjnego pomiędzy stronami).

Precyzyjny zakres możliwości postępowania w konkretnych okolicznościach określają tzw. poła eksploatacji (art. 50).

Są to dopuszczalne formy korzystania z utworu, każde z nich wyznacza osobne uprawnienie, za które należy się wynagrodzenie.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Art. 17. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

Dozwolony użytek osobisty:

Art. 23. 1. Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego. Przepis ten nie upoważnia do budowania według cudzego utworu architektonicznego i architektoniczno-urbanistycznego oraz do korzystania z elektronicznych baz danych spełniających cechy utworu, chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym.

2. Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Dozwolony użytek publiczny chronionych utworów to m.in.:

- ✓ **dozwolony użytek dla celów naukowo-dydaktycznych** - instytucje naukowe i oświatowe mogą, w celach dydaktycznych lub prowadzenia własnych badań, korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu egzemplarze fragmentów rozpowszechnionego utworu (art. 27 pr.aut.).
- ✓ **Tzw. przywilej biblioteczny** - biblioteki, archiwa i szkoły mają prawo nieodpłatnego udostępniania, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarzy utworów rozpowszechnionych, sporządzania lub zlecenia sporządzania egzemplarzy rozpowszechnionych utworów w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony własnych zbiorów, udostępniania zbiorów dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek (art. 28 pr.aut.).

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Dozwolony użytek publiczny chronionych utworów to m.in.:

- ✓ **tzw. „prawo cytatu”** - wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości (art. 29 pr.aut.).
- ✓ Wolno w celach dydaktycznych i naukowych zamieszczać rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów w podręcznikach i wypisach, z tym że twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia (art. 30 pr.aut.).

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Dozwolony użytek publiczny chronionych utworów to m.in.:

- ✓ Prawo do zamieszczania rozpowszechnionych drobnych utworów lub fragmentów większych utworów w antologiach w celach dydaktycznych i naukowych, z tym że twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia (art. 29 pr.aut.).
- ✓ Przysługujące ośrodkom informacji lub dokumentacji prawo sporządzenia i rozpowszechniania własnych opracowań dokumentacyjnych oraz pojedynczych egzemplarzy, nie większych niż jeden arkusz wydawniczy, fragmentów opublikowanych utworów, z tym że w przypadku odpłatnego udostępniania twórcy lub właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi przysługuje wynagrodzenie (art. 30 pr.aut.).

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Pamiętajmy również o art. 34 😊

Art. 34. Można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości. Twórcy nie przysługuje prawo do wynagrodzenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Wyrok SN z dnia 29 grudnia 1971 r., I CR 191/71 „Wymaganiu wyraźnego wymienienia źródła, z którego pochodzi fragment cudzego dzieła, nie czyni zadość wymienienie tego dzieła w zestawieniu literatury, bez jakiegokolwiek wyjaśnienia ani zasady, ani stopnia wykorzystania tego dzieła, a w szczególności bez wskazania, że dokonano z niego przedruku określonej części”.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Czas trwania autorskich praw majątkowych

Art. 36. Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, autorskie prawa majątkowe gasną z upływem lat siedemdziesięciu:

- 1) od śmierci twórcy, a do utworów współautorskich - od śmierci współtwórcy, który przeżył pozostałych;
- 2) w odniesieniu do utworu, którego twórca nie jest znany - od daty pierwszego rozpowszechnienia, chyba że pseudonim nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora lub jeżeli autor ujawnił swoją tożsamość;
- 3) w odniesieniu do utworu, do którego autorskie prawa majątkowe przysługują z mocy ustawy innej osobie niż twórca - od daty rozpowszechnienia utworu, a gdy utwór nie został rozpowszechniony - od daty jego ustalenia;
- 4) w odniesieniu do utworu audiowizualnego - od śmierci najpóźniej zmarłej z wymienionych osób: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów, kompozytora muzyki skomponowanej do utworu audiowizualnego.

Charakter ochrony praw na gruncie prawa autorskiego

Art. 37. Jeżeli bieg terminu wygaśnięcia autorskich praw majątkowych rozpoczyna się od rozpowszechnienia utworu, a utwór rozpowszechniono w częściach, odcinkach, fragmentach lub wkładkach, bieg terminu liczy się oddzielnie od daty rozpowszechnienia każdej z wymienionych części.

Art. 39. Czas trwania autorskich praw majątkowych liczy się w latach pełnych następujących po roku, w którym nastąpiło zdarzenie, od którego zaczyna się bieg terminów określonych w art. 36 i art. 37.

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Art. 41. 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej:

1) autorskie prawa majątkowe mogą przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy;

2) nabywca autorskich praw majątkowych może przenieść je na inne osoby, chyba że umowa stanowi inaczej.

2. Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu, zwana dalej "licencją", obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione.

3. Nieważna jest umowa w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy mających powstać w przyszłości.

4. Umowa może dotyczyć tylko pól eksploatacji, które są znane w chwili jej zawarcia.

5. Twórca utworu wykorzystanego lub włączonego do utworu audiowizualnego oraz utworu wchodzącego w skład utworu zbiorowego, po powstaniu nowych sposobów eksploatacji utworów, nie może bez ważnego powodu odmówić udzielenia zezwolenia na korzystanie z tego utworu w ramach utworu audiowizualnego lub utworu zbiorowego na polach eksploatacji nieznanych w chwili zawarcia umowy.

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Art. 42. Jeżeli autorskie prawa majątkowe jednego ze współtwórców miałyby przypaść Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu, część ta przechodzi na pozostałych przy życiu współtwórców lub ich następców prawnych, stosownie do wielkości ich udziałów.

Art. 43. 1. Jeżeli z umowy nie wynika, że przeniesienie autorskich praw majątkowych lub udzielenie licencji nastąpiło nieodpłatnie, twórca przysługuje prawo do wynagrodzenia.

2. Jeżeli w umowie nie określono wysokości wynagrodzenia autorskiego, wysokość wynagrodzenia określa się z uwzględnieniem zakresu udzielonego prawa oraz korzyści wynikających z korzystania z utworu.

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Art. 53. Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 49. 1. Jeżeli w umowie nie określono sposobu korzystania z utworu, powinien on być zgodny z charakterem i przeznaczeniem utworu oraz przyjętymi zwyczajami.

2. Następca prawny, choćby nabył całość autorskich praw majątkowych, nie może, bez zgody twórcy, czynić zmian w utworze, chyba że są one spowodowane oczywistą koniecznością, a twórca nie miałby słusznej podstawy im się sprzeciwić. Dotyczy to odpowiednio utworów, których czas ochrony autorskich praw majątkowych upłynął.

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Art. 50. Odrębne pola eksploatacji stanowią w szczególności:

- 1) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu - wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową;
- 2) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono - wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy;
- 3) w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt 2 - publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym.

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Art. 64. Umowa zobowiązująca do przeniesienia autorskich praw majątkowych przenosi na nabywcę, z chwilą przyjęcia utworu, prawo do wyłącznego korzystania z utworu na określonym w umowie polu eksploatacji, chyba że postanowiono w niej inaczej.

Art. 65. W braku wyraźnego postanowienia o przeniesieniu prawa, uważa się, że twórca udzielił licencji.

Art. 66. 1. Umowa licencyjna uprawnia do korzystania z utworu w okresie pięciu lat na terytorium państwa, w którym licencjobiorca ma swoją siedzibę, chyba że w umowie postanowiono inaczej.
2. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, prawo uzyskane na podstawie umowy licencyjnej wygasa.

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Art. 67. 1. Twórca może udzielić upoważnienia do korzystania z utworu na wymienionych w umowie polach eksploatacji z określeniem zakresu, miejsca i czasu tego korzystania.

2. Jeżeli umowa nie zastrzega wyłączności korzystania z utworu w określony sposób (licencja wyłączna), udzielenie licencji nie ogranicza udzielenia przez twórcę upoważnienia innym osobom do korzystania z utworu na tym samym polu eksploatacji (licencja niewyłączna).

3. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, licencjobiorca nie może upoważnić innej osoby do korzystania z utworu w zakresie uzyskanej licencji.

4. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, uprawniony z licencji wyłącznej może dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych, w zakresie objętym umową licencyjną.

5. Umowa licencyjna wyłączna wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Ochrona autorskich praw osobistych

Art. 78. 1. Twórca, którego autorskie prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub - na żądanie twórcy - zobowiązać sprawcę, aby uiścił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny.

2. Jeżeli twórca nie wyraził innej woli, po jego śmierci z powództwem o ochronę autorskich praw osobistych zmarłego może wystąpić małżonek, a w jego braku kolejno: zstępni, rodzice, rodzeństwo, zstępni rodzeństwa.

3. Jeżeli twórca nie wyraził innej woli, osoby wymienione w ust. 2 są uprawnione w tej samej kolejności do wykonywania autorskich praw osobistych zmarłego twórcy.

4. Jeżeli twórca nie wyraził innej woli, z powództwem, o którym mowa w ust. 2, może również wystąpić stowarzyszenie twórców właściwe ze względu na rodzaj twórczości lub organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, która zarządzała prawami autorskimi zmarłego twórcy.

Ochrona autorskich praw majątkowych

Art. 79 1. Uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

- 1) zaniechania naruszenia**
- 2) usunięcia skutków naruszenia;**
- 3) naprawienia wyrządzonej szkody:**
  - a) na zasadach ogólnych albo**
  - b) poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;**
- 4) wydania uzyskanych korzyści.**

2. Niezależnie od roszczeń, określonych w ust. 1, uprawniony może się domagać:

- 1) jednokrotnego albo wielokrotnego ogłoszenia w prasie oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie lub podania do publicznej wiadomości części albo całości orzeczenia sądu wydanego w rozpatrywanej sprawie, w sposób i w zakresie określonym przez sąd;**
- 2) zapłaty przez osobę, która naruszyła autorskie prawa majątkowe, odpowiedniej sumy pieniężnej, nie niższej niż dwukrotna wysokość uprawdopodobnionych korzyści odniesionych przez sprawcę z dokonanego naruszenia, na rzecz Funduszu, o którym mowa w art. 111, gdy naruszenie jest zawinione i zostało dokonane w ramach działalności gospodarczej wykonywanej w cudzym albo we własnym imieniu, choćby na cudzy rachunek.**

Ochrona autorskich praw majątkowych – c.d. art. 79 pr.aut.

3. Sąd może nakazać osobie, która naruszyła autorskie prawa majątkowe, na jej wniosek i za zgodą uprawnionego, w przypadku gdy naruszenie jest niezawinione, zapłatę stosownej sumy pieniężnej na rzecz uprawnionego, jeżeli zaniechanie naruszania lub usunięcie skutków naruszenia byłoby dla osoby naruszającej niewspółmiernie dotkliwe.
4. Sąd, rozstrzygając o naruszeniu prawa, może orzec na wniosek uprawnionego o bezprawnie wytworzonych przedmiotach oraz środkach i materiałach użytych do ich wytworzenia, w szczególności może orzec o ich wycofaniu z obrotu, przyznaniu uprawnionemu na poczet należnego odszkodowania lub zniszczeniu. Orzekając, sąd uwzględni wagę naruszenia oraz interesy osób trzecich.
5. Domniemywa się, że środki i materiały, o których mowa w ust. 4, są własnością osoby, która naruszyła autorskie prawa majątkowe.
6. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku usuwania lub obchodzenia technicznych zabezpieczeń przed dostępem, zwielokrotnianiem lub rozpowszechnianiem utworu, jeżeli działania te mają na celu bezprawne korzystanie z utworu.
7. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w przypadku usuwania lub zmiany bez upoważnienia jakichkolwiek elektronicznych informacji na temat zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, a także świadomego rozpowszechniania utworów z bezprawnie usuniętymi lub zmodyfikowanymi takimi informacjami.

Ochrona autorskich praw majątkowych – c.d.

Art. 80. 1. Sąd właściwy do rozpoznania spraw o naruszenie autorskich praw majątkowych miejsca, w którym sprawca wykonuje działalność lub w którym znajduje się jego majątek, także przed wytoczeniem powództwa rozpoznaje, nie później niż w terminie 3 dni od dnia złożenia w sądzie, wniosku mającego w tym interes prawny:

- 1) o zabezpieczenie dowodów oraz o zabezpieczenie związanych z nimi roszczeń;
  - 2) o zobowiązanie naruszającego autorskie prawa majątkowe do udzielenia informacji i udostępnienia określonej przez sąd dokumentacji mającej znaczenie dla roszczeń, o których mowa w art. 79 ust. 1;
  - 3) o zobowiązanie innej niż naruszający osoby do udzielenia informacji, które mają znaczenie dla roszczeń, określonych w art. 79 ust. 1, o pochodzeniu, sieciach dystrybucji, ilości i cenie towarów lub usług naruszających autorskie prawa majątkowe, jeżeli:
    - a) stwierdzono, że posiada ona towary naruszające autorskie prawa majątkowe, lub
    - b) stwierdzono, że korzysta ona z usług naruszających autorskie prawa majątkowe, lub
    - c) stwierdzono, że świadczy ona usługi wykorzystywane w działaniach naruszających autorskie prawa majątkowe, lub
    - d) została przez osobę określoną w lit. a, b lub c wskazana jako uczestnicząca w produkcji, wytwarzaniu lub dystrybucji towarów lub świadczeniu usług naruszających autorskie prawa majątkowe,a powyższe działania mają na celu uzyskanie bezpośrednio lub pośrednio zysku lub innej korzyści ekonomicznej, przy czym nie obejmuje to działań konsumentów będących w dobrej wierze.
2. Sąd, dopuszczając dowód lub rozpoznając wnioski, o których mowa w ust. 1, zapewnia zachowanie tajemnicy przedsiębiorcy i innych tajemnic ustawowo chronionych.
  3. Od obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, może uchylić się ten, kto według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego mógłby jako świadek odmówić zeznań lub odpowiedzi na zadane mu pytanie.
  4. W uzasadnionych przypadkach sąd może uzależnić wydanie postanowienia o zabezpieczeniu dowodów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, od złożenia kaucji.
  5. Zażalenia na postanowienia sądu w sprawach, o których mowa w ust. 1, sąd rozpoznaje w terminie 7 dni.
  6. Do zabezpieczenia dowodów stosuje się odpowiednio art. 733, art. 742 i art. 744-746 Kodeksu postępowania cywilnego.

Przepisy karne

Art. 115. 1.Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

2.Też samej karze podlega, kto rozpowszechnia bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie albo publicznie zniekształca taki utwór, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie.

3.Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w inny sposób niż określony w ust. 1 lub 2 narusza cudze prawa autorskie lub prawa pokrewne określone w art. 16, art. 17, art. 18, art. 19 ust. 1 lub 2, art. 20 ust. 1 i 2, art. 40 ust. 1 lub 2, art. 86, art. 94 ust. 2 i art. 97, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Przepisy karne

Art. 116. 1.Kto bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom rozpowszechnia cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2.Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

3.Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełniania przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo działalność przestępną, określoną w ust. 1, organizuje lub nią kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

4.Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Przepisy karne

Art. 117. 1.Kto bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom w celu rozpowszechnienia utrwala lub zwielokrotnia cudzy utwór w wersji oryginalnej lub w postaci opracowania, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.2.Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełniania przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo działalność przestępną, określoną w ust. 1, organizuje lub nią kieruje,
podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Przepisy karne

Art. 118. 1.Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przedmiot będący nośnikiem utworu, artystycznego wykonania, fonogramu, wideogramu rozpowszechnianego lub zwielokrotnionego bez uprawnienia albo wbrew jego warunkom nabywa lub pomaga w jego zbyciu albo przedmiot ten przyjmuje lub pomaga w jego ukryciu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2.Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełniania przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo działalność przestępną, określoną w ust. 1, organizuje lub nią kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 5.

3.Jeżeli na podstawie towarzyszących okoliczności sprawca przestępstwa określonego w ust. 1 lub 2 powinien i może przypuszczać, że przedmiot został uzyskany za pomocą czynu zabronionego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Przepisy karne

Art. 118¹. 1.Kto wytwarza przedmioty przeznaczone do niedozwolonego usuwania lub obchodzenia technicznych zabezpieczeń przed odtwarzaniem, przegrywaniem lub zwielokrotnianiem utworu bądź też służące do nielegalnego odbioru nadawanych programów, przeznaczonych dla zamkniętego grona odbiorców, uzyskujących do nich dostęp po zapłaceniu wynagrodzenia usługodawcy, albo dokonuje obrotu takimi przedmiotami, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

2.Kto posiada, przechowuje lub wykorzystuje przedmioty, o których mowa w ust. 1, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 119. Kto uniemożliwia lub utrudnia wykonywanie prawa do kontroli korzystania z utworu, artystycznego wykonania, fonogramu lub wideogramu albo odmawia udzielenia informacji przewidzianych w art. 47, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 120.(skreślony).

Przepisy karne

Art. 121. 1.W wypadku skazania za czyn określony w art. 115, 116, 117, 118 lub 118¹, sąd orzeka przepadek przedmiotów pochodzących z przestępstwa, chociażby nie były własnością sprawcy.

2.W wypadku skazania za czyn określony w art. 115, 116, 117 lub 118, sąd może orzec przepadek przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa, chociażby nie były własnością sprawcy.

Art. 122. Ściganie przestępstw określonych w art. 115, art. 116 ust. 1, 2 i 4, art. 117 ust. 1, art. 118 ust. 1, art. 118¹ oraz art. 119 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 122¹. W sprawach o przestępstwa określone w art. 115-119 pokrzywdzonym jest również właściwa organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

Art. 123. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, może wyznaczyć sądy rejonowe właściwe do rozpoznawania spraw o przestępstwa, o których mowa w art. 115-119 - na obszarze właściwości danego sądu okręgowego.

Własność przemysłowa

- ✓ Określenie "własność przemysłowa" zostało po raz pierwszy użyte we Francji (*propriété industrielle*), stając się podstawą terminologii światowej
- ✓ Posługując się utrwalonym już pojęciem "własność przemysłowa", należy mieć na względzie okoliczność, że jest to instytucja prawna zasadniczo odmienna od prawa własności w rozumieniu kodeksu cywilnego.
- ✓ Charakterystyczne jest również to, że "własność przemysłowa" nie jest pojęciem jednolitym. Jest to bowiem "zbiorowa nazwa dla instytucji prawnych odnoszących się do przedmiotów różnego rodzaju" .

Własność przemysłowa

Podstawowe znaczenie dla określenia zakresu tego pojęcia ma **konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej**, w której zdefiniowano własność przemysłową (art. 1 ust. 2):

"Przedmiotem ochrony własności przemysłowej są patenty na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, znaki usługowe, nazwa handlowa i oznaczenia pochodzenia lub nazwy pochodzenia, jak również zwalczanie nieuczciwej konkurencji".

Jak widać, przedmioty chronione na podstawie cytowanego przepisu należą do dwóch różnych kategorii: **osiągnięć (rozwiązań) oraz oznaczeń.**

Własność przemysłowa

- ✓ Zakresem własności przemysłowej objęta jest także (od czasu konferencji rewizyjnej w Brukseli w 1900 r.) ochrona przed nieuczciwą konkurencją.
- ✓ **Na konferencji rewizyjnej w Hadze w 1925 r. w art. 2 konwencji paryskiej dodano ust. 3, stanowiący swoistą klauzulę interpretacyjną ust. 2:**

"Własność przemysłowa" rozumiana jest w najszerszym znaczeniu i stosuje się nie tylko do przemysłu i handlu w ścisłym znaczeniu, ale również do przemysłów rolnych i wydobywczych oraz do wszystkich produktów wytworzonych lub naturalnych, jak na przykład: win, nasion, liści tytoniu, owoców, zwierząt, minerałów, wód mineralnych, piwa, kwiatów, mąki".

Przedmioty prawa własności intelektualnej

- ✓ **wynalazek** - patent (20lat)
- ✓ **wzór użytkowy** - prawo ochronne (10lat)
- ✓ **wzór przemysłowy** - prawo z rejestracji (25 lat)
- ✓ **znak towarowy** - prawo ochronne (10lat)
- ✓ **oznaczenie geograficzne** - prawo z rejestracji (bt)
- ✓ **topografia układu scalonego** - prawo z rejestracji (10lat)

Przedmioty prawa własności intelektualnej

Uzyskanie patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji oznacza nabycie prawa wyłącznego korzystania, odpowiednio z: wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, znaku towarowego, oznaczenia geograficznego lub topografii układu scalonego, w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Patenty są udzielane bez względu na dziedzinę techniki, na wynalazki, które:

- ✓ są nowe
- ✓ posiadają poziom wynalazczy
- ✓ nadają się do przemysłowego stosowania

Wynalazek - patent

Art. 24.

Patenty są udzielane na wynalazki, które są **nowe**, posiadają **poziom wynalazczy** i nadają się do **przemysłowego stosowania**, bez względu na dziedzinę **techniki**.

Wynalazek - patent

Art. 25.

1. Wynalazek uważa się za nowy, jeśli nie jest on częścią stanu techniki.

2. Przez stan techniki rozumie się wszystko to, co przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania patentu, zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie pisemnego lub ustnego opisu, przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób.

3. Za stanowiące część stanu techniki uważa się również informacje zawarte w zgłoszeniach wynalazków lub wzorów użytkowych, korzystających z wcześniejszego pierwszeństwa, nieudostępnione do wiadomości powszechnej, pod warunkiem ich ogłoszenia w sposób określony w ustawie.

4. Przepisy ust. 1-3 nie wyłączają możliwości udzielenia patentu na wynalazek dotyczący nowego zastosowania substancji stanowiącej część stanu techniki lub użycia takiej substancji do uzyskania wytworu mającego nowe zastosowanie.

Wynalazek - patent

Art. 26. 1. Wynalazek uważa się za posiadający **poziom wynalazczy**, jeżeli wynalazek ten nie wynika dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki
2. Przy ocenie poziomu wynalazczego nie uwzględnia się zgłoszeń, o których mowa w art. 25 ust. 3.

Art. 27. Wynalazek uważany jest za **nadający się do przemysłowego stosowania**, jeżeli według wynalazku może być uzyskiwany wytwór lub wykorzystywany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiejkolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa.

Wynalazek - patent

Art. 28. Za wynalazki, w rozumieniu art. 24, nie uważa się w szczególności:

- 1) odkryć, teorii naukowych i metod matematycznych;
- 2) wytworów o charakterze jedynie estetycznym;
- 3) planów, zasad i metod dotyczących działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier;
- 4) wytworów, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki;
- 5) programów do maszyn cyfrowych;
- 6) przedstawienia informacji.

Art. 29. 1. Patentów nie udziela się na:

- 1) wynalazki, których wykorzystywanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami; nie uważa się za sprzeczne z porządkiem publicznym korzystanie z wynalazku tylko dlatego, że jest zabronione przez prawo;
  - 2) odmiany roślin lub rasy zwierząt oraz czysto biologiczne sposoby hodowli roślin lub zwierząt; przepis ten nie ma zastosowania do mikrobiologicznych sposobów hodowli ani do wytworów uzyskiwanych takimi sposobami;
  - 3) sposoby leczenia ludzi i zwierząt metodami chirurgicznymi lub terapeutycznymi oraz sposoby diagnostyki stosowane na ludziach lub zwierzętach; przepis ten nie dotyczy produktów, a w szczególności substancji lub mieszanin stosowanych w diagnostyce lub leczeniu.
- 2. Sposób hodowli roślin lub zwierząt, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, jest czysto biologiczny, jeżeli w całości składa się ze zjawisk naturalnych, takich jak krzyżowanie lub selekcjonowanie.

Rodzaje wynalazków

Na gruncie prawa własności przemysłowej (a także innych systemów prawa patentowego, w szczególności konwencji monachijskiej) można wyróżnić cztery kategorie wynalazków:

- ✓ produkty
- ✓ urządzenia
- ✓ sposoby
- ✓ zastosowania.

Prawa twórcy (wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe)

Art. 10. 1. Wydanie decyzji o udzieleniu patentu na wynalazek oraz prawa ochronnego na wzór użytkowy następuje po sprawdzeniu przez Urząd Patentowy, w ustalonym zakresie, czy są spełnione warunki wymagane do uzyskania patentu lub prawa ochronnego.

2. Wydanie decyzji o udzieleniu prawa z rejestracji wzoru przemysłowego następuje po sprawdzeniu w Urzędzie Patentowym prawidłowości zgłoszenia tego wzoru.

Prawa twórcy (wynałazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe)

Art. 11. 1. Prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa z rejestracji wzoru przemysłowego przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 5, twórcy.

2. Współtwórcom wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego uprawnienie do uzyskania patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji przysługuje wspólnie.

3. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w wyniku wykonywania przez twórcę obowiązków ze stosunku pracy albo z realizacji innej umowy, prawo, o którym mowa w ust. 1, przysługuje pracodawcy lub zamawiającemu, chyba że strony ustaliły inaczej.

4. W umowie pomiędzy przedsiębiorcami może być określony podmiot, któremu przysługiwać będą prawa, o których mowa w ust. 1, w razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w związku z wykonywaniem tej umowy.

5. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego przez twórcę przy pomocy przedsiębiorcy, przedsiębiorca ten może korzystać z tego wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego we własnym zakresie. W umowie o udzielenie pomocy strony mogą ustalić, że przedsiębiorcy przysługuje w całości lub części prawo, o którym mowa w ust. 1.

Prawa twórcy (wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe)

Art. 12. 1. Prawo do uzyskania patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy albo prawa z rejestracji wzoru przemysłowego jest zbywalne i podlega dziedziczeniu.

2. Umowa o przeniesienie prawa, o którym mowa w ust. 1, wymaga, pod rygorem nieważności, zachowania formy pisemnej.

Art. 13. 1. Pierwszeństwo do uzyskania patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji oznacza się, z zastrzeżeniem przepisów art. 14 i 15, według daty zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w Urzędzie Patentowym.

2. Zgłoszenie uważa się za dokonane w dniu, w którym wpłynęło ono do Urzędu Patentowego, lub, z zastrzeżeniem ust. 4, zostało odebrane telefaksem.

3. W przypadku przesłania zgłoszenia telefaksem oryginał zgłoszenia należy dostarczyć w terminie 30 dni od daty nadania. Termin ten nie podlega przywróceniu.

4. Jeżeli zgłoszenie przesłane telefaksem jest nieczytelne lub nie jest tożsame z dostarczonym oryginałem, za datę zgłoszenia uznaje się dzień, w którym zgodnie z ust. 3 został dostarczony oryginał.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio, gdy oryginał zostanie dostarczony po terminie, o którym mowa w ust. 3; w takim przypadku zgłoszenie przesłane telefaksem uznaje się za niebyłe.

Patent

Art. 63. 1. Przez uzyskanie patentu nabywa się prawo wyłącznego korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zakres przedmiotowy patentu określają zastrzeżenia patentowe, zawarte w opisie patentowym. Opis wynalazku i rysunki mogą służyć do wykładni zastrzeżeń patentowych.

3. Czas trwania patentu wynosi 20 lat od daty dokonania zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym.

Patent – c.d.

Art. 66. 1. Uprawniony z patentu może zakazać osobie trzeciej, niemającej jego zgody, korzystania z wynalazku w sposób zarobkowy lub zawodowy polegający na:

- 1) wytwarzaniu, używaniu, oferowaniu, wprowadzaniu do obrotu lub importowaniu dla tych celów produktu będącego przedmiotem wynalazku lub
- 2) stosowaniu sposobu będącego przedmiotem wynalazku, jak też używaniu, oferowaniu, wprowadzaniu do obrotu lub importowaniu dla tych celów produktów otrzymanych bezpośrednio takim sposobem.

2.Uprawniony z patentu może w drodze umowy udzielić innej osobie upoważnienia (licencji) do korzystania z jego wynalazku (umowa licencyjna).

Art. 67. 1. Patent jest zbywalny i podlega dziedziczeniu.

2.Umowa o przeniesienie patentu wymaga, pod rygorem nieważności, zachowania formy pisemnej.

3.Przeniesienie patentu staje się skuteczne wobec osób trzecich z chwilą wpisu tego przeniesienia do rejestru patentowego.

Patent – c.d.

Art. 52. 1. Urząd Patentowy wydaje decyzję o udzieleniu patentu, jeżeli nie stwierdzi braku ustawowych warunków do uzyskania patentu, a upłynął już okres, o którym mowa w art. 44 ust. 1.

2.Udzielenie patentu następuje pod warunkiem uiszczenia opłaty za pierwszy okres ochrony. W razie nieuiszczenia opłaty w wyznaczonym terminie, Urząd Patentowy stwierdza wygaśnięcie decyzji o udzieleniu patentu.

Art. 53. Udzielone patenty podlegają wpisowi do rejestru patentowego.

Art. 54. 1. Udzielenie patentu stwierdza się przez wydanie dokumentu patentowego.

2.Częścią składową dokumentu patentowego jest opis patentowy obejmujący opis wynalazku, zastrzeżenia patentowe i rysunki. Opis patentowy jest publikowany przez Urząd Patentowy.

Unieważnienie i wygaśnięcie patentu

Art. 89. 1. Patent może być unieważniony w całości lub w części, na wniosek każdej osoby, która ma w tym interes prawny, jeżeli wykaże ona, że nie zostały spełnione ustawowe warunki wymagane do uzyskania patentu.

2. Prokurator Generalny Rzeczypospolitej Polskiej lub Prezes Urzędu Patentowego może w interesie publicznym wystąpić z wnioskiem o unieważnienie patentu albo przystąpić do toczącego się postępowania w sprawie.

Art. 90. 1. Patent wygasa na skutek:

1) upływu okresu, na który został udzielony;

2) zrzeczenia się patentu przez uprawnionego przed Urzędem Patentowym, za zgodą osób, którym służą prawa na patencie;

3) nieuiszczenia w przewidzianym terminie opłaty okresowej albo

4) trwałej utraty możliwości korzystania z wynalazku, z zastrzeżeniem art. 93⁷, z powodu braku potrzebnego do tego materiału biologicznego, który stał się niedostępny i nie może być odtworzony na podstawie opisu.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 2-4, Urząd Patentowy wydaje decyzje stwierdzające wygaśnięcie patentu.

3. Patent wygasa, z zastrzeżeniem ust. 4, w dniu, w którym nastąpiło zdarzenie, z jakim ustawa wiąże skutek wygaśnięcia patentu. Data wygaśnięcia patentu powinna być potwierdzona w decyzji.

4. Wygaśnięcie patentu z powodu nieuiszczenia w przewidzianym terminie opłaty okresowej następuje w dniu, w którym upłynął poprzedni okres ochrony wynalazku.

Patent europejski

Istotą procedury regionalnej (europejskiej) jest uzyskanie patentu europejskiego.

Realizowana jest ona przed Europejskim Urzędem Patentowym zgodnie z zasadami określonymi w Konwencji z dnia 5 października 1973 r. o patencie europejskim (zwanej Konwencją monachijską). Decyzja Europejskiego Urzędu Patentowego wywołuje w wyznaczonych przez zgłaszającego państwach – sygnatariuszach takie skutki, jak gdyby były tam udzielone patenty krajowe na drodze odrębnych postępowań przed właściwymi urzędami tego państwa.

Patent europejski

W wytycznych Europejskiego Urzędu Patentowego wskazano, iż są cztery podstawowe wymogi zdolności patentowej oraz dwa dodatkowe :

Do pierwszej grupy zaliczono:

- 1) możliwość zakwalifikowania pomysłu jako "wynałazku",
- 2) zdolność wynalazku do przemysłowego zastosowania,
- 3) spełnienie wymogu "nowości" oraz
- 4) reprezentowanie "poziomu wynalazczego".

Dodatkowe wymogi są następujące:

- 1) wynalazek musi być tego rodzaju, że może być zrealizowany przez specjalistę na podstawie informacji zawartych w zgłoszeniu (co wynika z art. 83 KPE) oraz
- 2) wynalazek musi mieć "techniczny charakter".

Wynalazek w orzecznictwie

Wojewódzki Sąd Administracyjny (WSA) w Warszawie w wyroku z dnia 13 marca 2008 roku, (sygn. akt VI SA/Wa 1404/07, LEX nr 599477) stwierdził, że **„wynalazkiem jest rozwiązanie jakiegoś problemu przy posłużeniu się zdatnymi do opanowania siłami przyrody dla osiągnięcia przyczynowo przewidywalnego rezultatu leżącego poza sferą intelektualnego oddziaływania człowieka.** Technika jest sferą działalności człowieka, której bazą teoretyczną są stosowane nauki przyrodnicze wymagające weryfikacji eksperymentalnej. Poza sferą techniki pozostają obszary działalności ludzkiej, których bazą teoretyczną są takie nauki jak matematyka, lingwistyka, programowanie wymagające wyłącznie weryfikacji logicznej.” Definicję doprecyzowuje tenże sąd w wyroku z dnia 15 grudnia 2009 roku, w którym stwierdza, że „wynalazek, w świetle prawa polskiego, musi wiązać się z oddziaływaniem na materię poprzez jej nowe techniczne wykorzystanie, a rezultatem wynalazku musi być wytwór materialny o nowej budowie lub składzie albo nowy sposób technicznego oddziaływania na materię. Wynalazki mogą być dokonywane we wszystkich dziedzinach techniki, ale jednak ciągle muszą mieć charakter techniczny. Wynalazek to jest rozwiązanie techniczne, które oczywiście jest poprzedzone przez pomysł, ale istotą wynalazku jest przedstawienie precyzyjnego sposobu realizacji tego pomysłu przy pomocy oddziaływania na materię, tak aby znawca mógł go w sposób powtarzalny realizować i otrzymać określony w wynalazku rezultat.”

Wynalazek w orzecznictwie

Wyrok WSA w Warszawie z dnia 25 sierpnia 2010 roku, sygn. akt VI SA/Wa 853/10, LEX nr 759763.

„techniczny charakter mają rozwiązania, które dotyczą jednej z dziedzin techniki jako sfery działalności ludzkiej, w której empirycznie stosowane nauki przyrodnicze pozwalają na stworzenie środków i sposobów, przy pomocy których człowiek może lepiej oddziaływać na materię i przez to zaspokajać swoje potrzeby. W konsekwencji powyższego uznaje się, że sfera techniki nie wykracza poza domenę nauk przyrodniczych, a przede wszystkim mechaniki, fizyki i chemii, zaś jej przedmiotem jest wykorzystanie materii nieożywionej lub ożywionej. W sferze techniki nie mieszczą się zatem rozwiązania, których przedmiotem są pomysły o charakterze abstrakcyjno-myślowym, w tym organizacyjnym, gdyż rozwiązują one problemy intelektualne lub organizacyjne. Nie zwiększają zaś arsenału środków technicznego oddziaływania na materię. Realizacja tych pomysłów może bowiem nastąpić bez takiego oddziaływania i wymaga wyłącznie weryfikacji logicznej - a nie eksperymentalnej, jak w przypadku nauk przyrodniczych.”

Wzór użytkowy

Art. 94. 1. Wzorem użytkowym jest nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

2. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów.

Art. 95. 1. Na wzór użytkowy może być udzielone prawo ochronne.

2. Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Czas trwania prawa ochronnego wynosi dziesięć lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym.

Wzór użytkowy w orzecznictwie

Wyrok wyrok WSA w Warszawie z 2009.08.05 Wspólnota 2009/35/44VI SA/Wa 910/09

Wzór użytkowy stworzony przez Tadeusza J. z Warszawy, który stanowi kolczyk do znakowania zwierząt, jest ważny. Model kolczyka zawiera nową konstrukcję zatrzasku, która jest odmienna od wersji amerykańskiej, stąd można go było uznać za nowy, wcześniej nieznaną wzór.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2008.02.28 I ACa 120/08 LEX nr 466436

1. Zakres prawa ochronnego na wzór użytkowy wyznacza przepis art. 96 ustawy - Prawo własności przemysłowej, zgodnie z którym zakres przedmiotowy prawa ochronnego określają zastrzeżenia ochronne zawarte w opisie ochronnym wzoru użytkowego. Zastrzeżenia ochronne dotyczyć mogą każdego z parametrów - zarówno kształtu, budowy jak i zestawienia poszczególnych elementów. To te zastrzeżenia, a nie ogólna postać (wygląd) danego przedmiotu determinują zakres ochrony.
2. Wzór użytkowy nie powinien być gotowym wyrobem, ale rozwiązaniem - technicznym, dotyczącym kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci - które przy wytwarzaniu lub produkcji wyrobów pozwala na zastosowanie nowego, użytecznego rozwiązania. Rozwiązanie to poprzez zastrzeżenia ochronne determinuje zakres ochrony.
3. Zakres ochrony wzorów przemysłowych jest szerszy, aniżeli wzorów użytkowych.

Wzór przemysłowy

Art. 102. 1. Wzorem przemysłowym jest nowa i posiadająca indywidualny charakter postać wytworu lub jego części, nadana mu w szczególności przez cechy linii, konturów, kształtów, kolorystykę, strukturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację.

2. Wytworem jest każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych.

3. Za wytwór uważa się także:

- 1) przedmiot składający się z wielu wymiennalnych części składowych umożliwiających jego rozłożenie i ponowne złożenie (wytwór złożony);
- 2) część składową, jeżeli po jej włączeniu do wytworu złożonego pozostaje widoczna w trakcie jego zwykłego używania, przez które rozumie się każde używanie, z wyłączeniem konserwacji, obsługi lub naprawy;
- 3) część składową, jeżeli może być przedmiotem samodzielnego obrotu.

4. W przypadku wzoru stosowanego lub zawartego w części składowej wytworu złożonego, w rozumieniu ust. 3 pkt 1, ocena nowości i indywidualnego charakteru dotyczy tylko jego widocznych cech.

Wzór przemysłowy

Art. 103. 1. Wzór przemysłowy uważa się za nowy, jeżeli przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania prawa z rejestracji, identyczny wzór nie został udostępniony publicznie przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób, z zastrzeżeniem ust. 2. Wzór uważa się za identyczny z udostępnionym publicznie także wówczas, gdy różni się od niego jedynie nieistotnymi szczegółami.

2. Wzoru nie uważa się za udostępniony publicznie, w rozumieniu ust. 1, jeżeli nie mógł dotrzeć do wiadomości osób zajmujących się zawodowo dziedziną, której wzór dotyczy.

3. Przepis ust. 1 nie wyłącza możliwości udzielenia prawa z rejestracji, jeżeli wzór przemysłowy:

- 1) został ujawniony osobie trzeciej, która w sposób wyraźny lub dorozumiany była zobowiązana do zachowania poufności;
- 2) został ujawniony w ciągu 12 miesięcy przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania prawa z rejestracji, jeżeli ujawnienie nastąpiło przez twórcę, jego następcę prawnego lub - za zgodą uprawnionego - przez osobę trzecią, a także jeżeli ujawnienie nastąpiło w wyniku nadużycia popełnionego wobec twórcy lub jego następcy prawnego.

Wzór przemysłowy

Art. 104. 1. Wzór przemysłowy odznacza się indywidualnym charakterem, jeżeli ogólne wrażenie, jakie wywołuje na zorientowanym użytkowniku, różni się od ogólnego wrażenia wywołanego na nim przez wzór publicznie udostępniony przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo.

2. Przy ocenie indywidualnego charakteru wzoru przemysłowego bierze się pod uwagę zakres swobody twórczej przy opracowywaniu wzoru.

Art. 105. 1. Na wzór przemysłowy udziela się prawa z rejestracji.

2. Przez uzyskanie prawa z rejestracji uprawniony nabywa prawo wyłącznego korzystania z wzoru przemysłowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Uprawniony może zakazać osobom trzecim wytwarzania, oferowania, wprowadzania do obrotu, importu, eksportu lub używania wytworu, w którym wzór jest zawarty bądź zastosowany, lub składowania takiego wytworu dla takich celów.

4. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego obejmuje każdy wzór, który na zorientowanym użytkowniku nie wywołuje odmiennego ogólnego wrażenia. Art. 104 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

5. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego ogranicza się do wytworów tego rodzaju, dla których nastąpiło zgłoszenie.

6. Prawa z rejestracji wzoru udziela się na 25 lat od daty dokonania zgłoszenia w Urzędzie Patentowym, podzielone na pięcioletnie okresy, z zastrzeżeniem art. 111.

Wzór przemysłowy w orzecznictwie

VI SA/Wa 1827/08 , wyrok WSA w Warszawie 2008.12.11 LEX nr 531552

Użyta w art. 102 ust. 1 p.w.p. koniunkcja (spójnik "i") wskazuje, że w przypadku niespełnienia przez wzór przemysłowy jednej z przesłanek - nowości czy indywidualnego charakteru - wytwór nie będzie podlegał ochronie.

II GSK 232/08 wyrok NSA W-wa 2008.05.07 LEX nr 470048

Wzór przemysłowy może być uznany za niespełniający wymagania nowości tylko wówczas, gdy różni się nieistotnymi szczegółami od wzoru wcześniejszego, a więc jeżeli nie ma indywidualnego charakteru. W takim przypadku nie jest możliwe dokonanie oceny nowości bez przeprowadzenia oceny indywidualnego charakteru tego wzoru. Badanie indywidualnego charakteru wzoru powinno być dokonane, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 104 ust. 1 i 2 p.w.p., czyli ogólnego wrażenia, jakie wywołuje na zorientowanym użytkowniku wzór przemysłowy w porównaniu z innym wzorem udostępnionym z datą wcześniejszą oraz zakresu swobody twórczej producenta wzoru przemysłowego.

Znak towarowy

Art. 120. 1. Znakiem towarowym może być każde oznaczenie przedstawione w sposób graficzny lub takie, które da się w sposób graficzny wyrazić, jeżeli oznaczenie takie nadaje się do odróżniania w obrocie towarów jednego przedsiębiorstwa od tego samego rodzaju towarów innych przedsiębiorstw.

2. Znakiem towarowym, w rozumieniu ust. 1, może być w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, a także melodia lub inny sygnał dźwiękowy.

3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) znakach towarowych - rozumie się przez to także znaki usługowe;

2) towarach - rozumie się przez to w szczególności wyroby przemysłowe, rzemieślnicze, płody rolne oraz produkty naturalne, zwłaszcza wody, minerały, surowce, a także, z zastrzeżeniem art. 174 ust. 3, usługi;

3) znakach towarowych powszechnie znanych - rozumie się przez to znaki, które nie są zarejestrowane.

Art. 121. Na znak towarowy może być udzielone prawo ochronne.

Prawo ochronne = obejmuje 10 lat

Znak towarowy

Znak towarowy łączy w sobie elementy:

- 1) narzędzia marketingowego;
- 2) element kampanii reklamowej,
- 3) instytucji prawnej;

- ✓ znak towarowy nie istnieje samoistnie,
- ✓ znak towarowy stanowi odzwierciedlenie ogółu wyobrażeń konsumentów o produkcie,
- ✓ towar wyodrębniany jest przez konsumentów na podstawie jego pochodzenia.

Znak towarowy w orzecznictwie

VI SA/Wa 600/10 2010.07.20 Wyrok WSA w Warszawie
LEX nr 621833

1. Podstawowa funkcja znaku towarowego polega na zagwarantowaniu konsumentowi lub użytkownikowi finalnemu identyczności pochodzenia oznaczonego towaru lub oznaczonej usługi, przez umożliwienie mu odróżnienia tego towaru lub tej usługi od towarów lub usług o innym pochodzeniu.

Wspólnotowe znaki towarowe

Wspólnotowe znaki towarowe (CTM - Community Trade Marks) rejestrowane są w Urzędzie Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM) w Alicante.

Szczegółowe przepisy dotyczące wspólnotowego znaku towarowego zawarte są w rozporządzeniu Rady WE nr 207/2009 z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego.

Wspólnotowe znaki towarowe

Wspólnotowy znak towarowy ma charakter jednolity i wywołuje jednakowe skutki prawne w całej Unii Europejskiej. Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, tj. od dnia 1 maja 2004 r., ochrona wspólnotowego znaku towarowego rozciąga się także na terytorium Polski.

Podstawowe cechy wspólnotowego znaku towarowego:

- ✓ Początek ochrony od dnia zgłoszenia;
- ✓ Dziesięcioletni czas ochrony z możliwością jej przedłużania na kolejne dziesięcioletnie okresy;
- ✓ Wyłączne prawo używania znaku przez uprawnionego oraz zakazywania osobom trzecim używania go bez jego zgody;
- ✓ Jednolity charakter prawa ochronnego;
- ✓ Jednolita dla całej Unii Europejskiej procedura rejestracyjna (jedno zgłoszenie, jeden język, jeden Urząd, jeden pełnomocnik);
- ✓ Ochrona prawna skuteczna na terytorium całej Unii Europejskiej.

Oznaczenia geograficzne

Art. 174. 1.Oznaczeniami geograficznymi, w rozumieniu ustawy, są oznaczenia słowne odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do nazwy miejsca, miejscowości, regionu lub kraju (teren), które identyfikują towar jako pochodzący z tego terenu, jeżeli określona jakość, dobra opinia lub inne cechy towaru są przypisywane przede wszystkim pochodzeniu geograficznemu tego towaru.

2.Na zagraniczne oznaczenia geograficzne można uzyskać w Polsce ochronę tylko, gdy oznaczenie korzysta z ochrony w kraju jego pochodzenia.

3.Ilekroć w przepisach niniejszego działu jest mowa o towarach, nie dotyczy to usług (...)

Oznaczenia geograficzne

Art. 175. 1. Oznaczeniami geograficznymi są:

1) nazwy regionalne jako oznaczenia służące do wyróżniania towarów, które:

- a) pochodzą z określonego terenu oraz
- b) posiadają szczególne właściwości, które wyłącznie lub w przeważającej mierze zawdzięczają oddziaływaniu środowiska geograficznego obejmującego łącznie czynniki naturalne oraz ludzkie - których wytworzenie lub przetworzenie następuje na tym terenie;

2) oznaczenia pochodzenia jako oznaczenia służące do wyróżniania towarów:

- a) pochodzących z określonego terenu oraz
- b) posiadających pewne szczególne właściwości albo inne cechy szczególne przypisywane pochodzeniu geograficznemu, czyli terenowi, gdzie zostały one wytworzone lub przetworzone.

2.Przez oznaczenia geograficzne rozumie się także oznaczenia stosowane dla towarów, które są wytworzone z surowców lub półproduktów pochodzących z określonego terenu, większego niż teren wytworzenia lub przetworzenia towaru, jeżeli są one przygotowywane w szczególnych warunkach i istnieje system kontroli przestrzegania tych warunków.

3.Za oznaczenia geograficzne uznaje się również, z zachowaniem warunków określonych w ust. 2, określenia o charakterze geograficznym nieodpowiadające dosłownie terenowi, z którego towar pochodzi, lub inne określenia używane tradycyjnie, jeżeli są one stosowane dla towarów pochodzących z danego terenu.

Oznaczenia geograficzne – prawo z rejestracji

Art. 184. 1. Na oznaczenie geograficzne może być udzielone prawo z rejestracji.

2. Ochrona oznaczenia geograficznego jest bezterminowa i trwa od dnia dokonania wpisu do rejestru oznaczeń geograficznych, prowadzonego przez Urząd Patentowy.

Topografie układów scalonych

Art. 196. 1. Przez topografię układu scalonego, zwaną dalej "topografią", rozumie się rozwiązanie polegające na przestrzennym, wyrażonym w dowolny sposób, rozplanowaniu elementów, z których co najmniej jeden jest elementem aktywnym, oraz wszystkich lub części połączeń układu scalonego.

2. Przez układ scalony rozumie się jedno- lub wielowarstwowy wytwór przestrzenny, utworzony z elementów z materiału półprzewodnikowego tworzącego ciągłą warstwę, ich wzajemnych połączeń przewodzących i obszarów izolujących, nierozdzielnie ze sobą sprzężonych, w celu spełniania funkcji elektronicznych.

Topografie układów scalonych - objaśnienia

Na ten przedmiot ochrony składają się w istocie 2 niezależne pojęcia :
topografia i układ scalony

Topografia- konfiguracja powierzchni uwzględniająca jej kształt (rzeźbę terenu) oraz obecność i wzajemne położenie obiektów i punktów charakterystycznych.

Układ scalony (ang. integrated circuit, chip, potocznie kość) – zminiaturyzowany układ elektroniczny zawierający w swym wnętrzu od kilku do setek milionów podstawowych elementów elektronicznych, takich jak tranzystory, diody, rezystory, kondensatory. Jego elementy składowe są wytworzone wewnątrz lub na powierzchni wspólnego podłoża i są połączone w sposób nierozłączny.

Topografia układu scalonego- najprościej – to wewnętrzna, przestrzenna (trójwymiarowa) struktura takiego układu, wyodrębniona i utrwalona w formie modelu, umożliwiająca kopiowanie (wytwarzanie) takiego układu

Topografie układów scalonych

Art. 197. 1. Na topografię udzielane jest prawo z rejestracji.

2. Prawo z rejestracji topografii może być udzielone, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, na topografię oryginalną.

3. Nie udziela się prawa z rejestracji topografii, jeżeli przed zgłoszeniem w Urzędzie Patentowym była ona wykorzystywana jawnie w celach handlowych w okresie dłuższym niż dwa lata.

4. Nie może być udzielone prawo z rejestracji topografii, jeżeli od jej dokonania i utrwalenia w dowolnej formie minęło 15 lat i nie była ona wykorzystywana w celach handlowych.

Art. 198. 1. Topografię uznaje się za oryginalną, jeżeli jest wynikiem pracy intelektualnej twórcy i nie jest powszechnie znana w chwili jej powstania.

2. Na topografię składającą się z elementów powszechnie znanych udziela się prawa z rejestracji tylko w takim zakresie, w jakim kombinacja tych elementów jest oryginalna.

Topografie układów scalonych

Art. 220. Ochrona topografii **ustaje po dziesięciu latach** od końca roku kalendarzowego, w którym topografia lub układ scalony zawierający taką topografię był wprowadzony do obrotu, lub końca roku kalendarzowego, w którym dokonano zgłoszenia topografii w Urzędzie Patentowym, w zależności od tego, który z tych terminów upływa wcześniej.

Dochodzenie roszczeń w postępowaniu cywilnym

Art. 284. W trybie postępowania cywilnego, na zasadach ogólnych, rozpatrywane są w szczególności sprawy o:

- 1) ustalenie autorstwa projektu wynalazczego;
- 2) ustalenie prawa do patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji;
- 3) wynagrodzenie za korzystanie z projektu wynalazczego;
- 4) wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku, wzoru użytkowego lub topografii dla celów państwowych;
- 5) odszkodowanie za przejście na Skarb Państwa prawa do patentu lub prawa ochronnego odpowiednio na wynalazek tajny lub na wzór użytkowy tajny;
- 6) naruszenie patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji;
- 6) naruszenie patentu, dodatkowego prawa ochronnego, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji;
- 7) stwierdzenie prawa korzystania z wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w przypadkach określonych w art. 71 i 75;
- 8) stwierdzenie prawa używania w ramach lokalnej działalności oznaczenia zarejestrowanego jako znak towarowy na rzecz innej osoby;
- 9) stwierdzenie prawa używania oznaczenia geograficznego;
- 10) stwierdzenie utraty prawa używania oznaczenia geograficznego;
- 11) przeniesienie patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy albo prawa z rejestracji wzoru przemysłowego lub topografii, uzyskanego przez osobę nieuprawnioną;
- 12) przeniesienie prawa ochronnego na znak towarowy w przypadku określonym w art. 161.

Art. 285. Uprawniony z patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji bądź osoba, której ustawa na to zezwala, może żądać zaprzestania działań groźących naruszeniem prawa.

Art. 285. Uprawniony z patentu, dodatkowego prawa ochronnego, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji bądź osoba, której ustawa na to zezwala, może żądać zaprzestania działań groźących naruszeniem prawa.

Art. 286. Sąd, rozstrzygając o naruszeniu prawa, może orzec na wniosek uprawnionego o dalszym rozporządzeniu bezprawnie wytworzonymi lub oznaczonymi wytworami oraz środkami użytymi do ich wytworzenia lub oznaczenia.

Przepisy karne

Art. 303. 1.Kto przypisuje sobie autorstwo albo wprowadza w błąd inną osobę co do autorstwa cudzego projektu wynalazczego albo w inny sposób narusza prawa twórcy projektu wynalazczego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

2.Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 304. 1.Kto, nie będąc uprawnionym do uzyskania patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji, zgłasza cudzy wynalazek, wzór użytkowy, wzór przemysłowy lub cudzą topografię układu scalonego w celu uzyskania patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2.Tej samej karze podlega, kto ujawnia uzyskaną informację o cudzym wynalazku, wzorze użytkowym, wzorze przemysłowym albo cudzej topografii układu scalonego lub w inny sposób uniemożliwia uzyskanie patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji.

3.Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 2 działa nieumyślnie, będąc zobowiązanym do zachowania w tajemnicy uzyskanej informacji, podlega grzywnie.

Art. 305. 1.Kto w celu wprowadzenia do obrotu oznacza towary podrobionym znakiem towarowym lub oznaczone takim znakiem towary wprowadza do obrotu, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2.W wypadku mniejszej wagi sprawca podlega grzywnie.

3.Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełnienia przestępstwa określonego w ust. 1 stałe źródło dochodu albo dopuszcza się tego przestępstwa w stosunku do towaru o znacznej wartości, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

Przepisy karne

Art. 307. 1. Kto w celu wprowadzenia do obrotu oznacza przedmioty niechronione patentem, prawem ochronnym na wzór użytkowy lub prawem z rejestracji wzoru przemysłowego, topografii układu scalonego lub rejestracji na oznaczenie geograficzne, napisami lub rysunkami mającymi wywołać mylne mniemanie, że przedmioty te korzystają z takiej ochrony, podlega karze grzywny lub aresztu.

1. Kto w celu wprowadzenia do obrotu oznacza przedmioty niechronione patentem, dodatkowym prawem ochronnym, prawem ochronnym na wzór użytkowy lub prawem z rejestracji wzoru przemysłowego, topografii układu scalonego lub rejestracji na oznaczenie geograficzne, napisami lub rysunkami mającymi wywołać mylne mniemanie, że przedmioty te korzystają z takiej ochrony, podlega karze grzywny lub aresztu.

2. Tej samej karze podlega, kto przedmioty wymienione w ust. 1, wiedząc o mylnym ich oznaczeniu, wprowadza do obrotu albo do celów obrotu przygotowuje lub przechowuje, albo podaje w ogłoszeniach, zawiadomieniach lub w inny sposób wiadomości mające wywołać mniemanie, że te przedmioty korzystają z ochrony prawnej.

Art. 308. Kto wprowadza do obrotu towary oznaczone znakiem towarowym z wyróżnikiem mającym wywołać mylne mniemanie, że przedmioty te korzystają z takiej ochrony, podlega karze grzywny.